

Vore Landboforhold.

VII.

Der er paa mange Steder af Øerne Hindringer i Vejen for, at man uden de nuværende Forhold paa en let Maade kan komme til Opdyrkingsjord af Statsgodset i saadan Udstrækning at Trølovens Fordring om Minimumsgrenser kan opfyldes, — oftest begrundet i at Statsgodset udgør en saa ringe Del af Bygdens samlede Marketal. Det vil derfor være nødvendigt at gøre Udveje for at de berigtigede Krav om Jord til Opdyrkning kan ske Fyldst. En Lov, der tillader Ekspropriation for Statens Regning af Odelsjord til Opdyrkning vil derfor allerede nu være nødvendig. Igenoverdragelse fra Staten til Trømand skal saa ske uden samme Form og med de samme Rettigheder til at faa Laan som for Trøer af Statens Fæstegods.

Et maa endnu berøres i denne Forbindelse, nemlig vor upraktisk virkende og ubevogtelige Godeadministration, som saa ofte har været Anledning til at Ansøgere om Opdyrkingsjord i Aarevis har maattet vente paa et Resultat af deres Andragender. En Omordning heraf er paatrængende nødvendig. Vi skal ikke foregribe Lagtingets eventuelle Arbejde paa Løsning af denne Opgave ved nærmere at anviser den Vej, man her har at gaa.

Det vil formentlig være indlysende, at Opdyrkningen kommer til at tage anderledes Fart, hvis man slaar indpaa det Spor, vi har tilladt os at paapege Spørgsmaalet om, hvor man skal tage Penge fra til de omtalte Opdyrkningsslaan, vil naturligvis blive rejst og her maa visom vor Opfattelse hævede, at Staten bør træde til enten gennem Statslaanefonden eller ved Oprettelse af en særlig Fond i dette Øjemed. Der er saa meget mere Grund til at tro, at dette Spørgsmaal kan løses paa en tilfredsstillende Maade, naar man holder paa at Jorden skal være Stats eje. At vort Samfund i Længden vil føle sig mest betrygget ved en saadan Ordning følger vi os forvisset om. Det vil ikke af Trømanden blive følt som et Savn at han ikke faar Jorden til Odal, han kan komme til at besidde den under meget frie Former og naar den frie Brugsret af Jorden sikres ham og hans Efterkommere, vil han ikke forlange mere. Uden Tvivl vil dette have til Følge, at de Mænd, der besidder Jorden under denne Form, efterhaanden som Samfundet skrider fremad i Kultur mer og mer vil komme til at føle sig som virkelige Lemmer paa Statsfundsløbet, med aabent Øje for de Krav, Samfundet maa stille til sine Borgere og med Vilje til at tage Del i Arbejdet for disse Kravs Gennemførelse.

Ved en Trølov af den Karakter som foranævnt har man kun taget Sigte paa Statsgodset. I midlertid er det vel paa Tide at faa nogen lignende Bestemmelser om Opdyrkning af Odelsgodset, saaledes at man ogsaa her som Regel holdt paa at stykke ud i passende Brug. Det vilde selvfølgelig føre til at enkelte Godejere maatte sælge deres Andel og ikke blive deltagende i Opdyrkningen, i hvert Fald maa man ved Lovbestemmelser søge at hæmme den forkastelige Fremgangsmaade, der stadig bliver brugt, at en enkelt Godejer faar sin Del udlagt paa forskellige Steder. Hvorvidt man ved en Ekspropriationslov maa gaa saa

vidt, at Staten kunde lade ekspropriære Arealer af Odelsgodset, hvor det ikke er i Forbindelse med Statsgods, for at udstykke til Fæstebrug er vi ikke i Stand til paa nærværende Tidspunkt at have nogen Mening om, men vi kan ikke andet end udtale Ønskeligheden af at dette kunde ske.

Forholdene har fort med sig, at det nu oftere er kommet paa Tale ved Fæsteoverdragelse at udstykke de større Kongsgaarde i mindre Brug og især gælder dette for de Bygders Vedkommende, hvor Adgang til Fiskeri er let. At der virkelig er meget der taler for en saadan Udstykning kan man ikke se bort fra. Uden Tvivl vilde man gennem smaa Brug kunne bringe mere ud af Jorden, hvad jo ret beset maa være Opgaven; Statistiken viser ogsaa i Danmark f. Eks. at det er Husmandsbrugene, der er de mest rentable. En væsentlig Omstændighed, der taler for en saadan Udstykning er, at alle de større Gaarde her til Lands lider under Mangel paa Arbejdskraft. Selvfølgelig vil der være Steder, hvor man maa holde paa større Brug, nemlig hvor Adgangen til at drive Fiskeri er mere besværlig.

De offentlige Forhold maa gøres saa fri som muligt, saa Fæsterne ikke paa nogen Maade føler sig hindret i den fri Udøvelse af sin Bedrift. —

Vi har hidtil haft en Institution: Landbrugskonsulentposten, som der ofte har været spurgt om, hvad Meningen har været med. At en saadan Institution maa anses for ønskelig og gennem en Lov burde fastslås som blivende er vel de fleste landbointeresserede enige om. Men for at Landbrugskonsulenten kan gøre det tilsigtede Gavn, naar det fordes, at Virksomheden bliver udøvet paa lignende Maade som i det øvrige Kongerige, dog muligvis med de Ændringer som vore særlige Forhold gør nødvendige.

Giftgas og anden Galskab.

Af Forstander Vilhelm Rasmussen.

(Fortsat).

Værrer endnu er dog Lewisit, opkaldt efter Professor Lewis. Den kaldes med Føje »Dødens Dug«, og kun een Timilliontedel i Forhold til Luften udkræves for at sprede Lidelse og Død. Med 1000 Bomber fyldt med denne Gasart kan to Handelsflyvemaskiner gasdekke hele London.

Langt farligere endnu er dog den Gasart, der kaldes Kakodylisocyanid; thi den dræber ved et eneste Aandedrag.

De allerfarligste Giftgasser blandt dem man kender — mange værre kan jo være Hemmeligheder — er de Gifte, der gaar gennem Huden som t. Eks. Blytetraetyl. Det er hundrede Gange stærkere i sine Virkninger end Stryknin, og ganske smaa Mængder fremkalder Krampe og Døden.

Mod alle disse Rædsler gives der ingen tilforladelig Beskyttelse, selv om vore militære Sagskyndige nok saa meget fahler om Værn mod Gaskrigen.

Man taler og skriver om Kælderrum, hvor Befolkningen kan søge Værn mod Sprængbomber. Men i et Rum saa stort som Kongens Nytorv kan der kun blive Plads til ca. 80,000 Men-

5 Stillinger

som Brandmænd under Thors-havns Kommune besættes fra 1. September med et årligt Honorar af 150 Kr. De, der ansættes, maa være pligtige til at deltage i 12 årlige Sprøjtprover foruden ved Slukning af opkommende Ildebrand m. v.

En af de antagne Brandmænd vil blive ansat som Assistent med et højere Honorar, der senere vil blive fastsat. Det bedes i Ansøgningen opgivet, saafremt kun Assistentpladsen søges.

Ansøgninger med Oplysning om Alder og Beskæftigelse stiles til Thorshavn Byråd og indsendes til Politimesteren inden Lørdag den 19. August d. A.

Thorshavn, den 8. Aug. 1933.

Sundorph.

Til mini viðskiftarfólk!

Mini viðskiftarfólk i bý og á bygd kunnu hvónn dag fáa fesk! lambakjót, skinsakjót, væl úr hondum greiddar rullupylsur av ferskum lambssíðum, feskka og saltaða tál.

Vorunnar goymast í egnum kólurími, so at allt er gólt og óspili.

Virðiliga
J. Lambaa.
Mátr. 89.

Føroya felag móti tuberklasjúku

afholder ordinær Generalforsamling i Klubben Mandag den 28. ds. Kl. 8.

Bestyrelsen.

Almenn vaksinasjón

verður í kommunuskúlanum mikkudagin 16. august 1933 kl. 2 s. p.

Eftirlit av koppunum verður 30. august kl. 2 s. p. í sama stað.

Thorshavnar býráð, 14. aug. 1933.

nesker, der hver faar een Kv. Alen at staa paa. Stor-København skulde altsaa have 10 saadanne Kæmpe-Kældere med Betonlofter over 2 m tykke. Men hvorledes skal de mange Mennesker komme ned i Kælderrummene og holde ud at staa op, til Faren er forbi? Hvorledes skal de faa Luft? Man fantaserer ganske vist om »Skorstene« paa 60 m's Højde, gennem hvilke frisk Luft skal suges ned i Rummene ved Hjælp af elektrisk drevne Maskiner. Men er disse »Skorstene« ikke Vejledninger for Fjenden, der siger ham: Her skal der bombarderes? Og hvordan gaar det, naar Elektricitetsværket er gaaet i Staa? Eller hvad skal der ske, dersom Huse er styrtet ned over Adgangene og spærre de ulykkelige inde? Blot en Revne i Betonloftet er nok til at give Giftgasserne Adgang. Og hvad koster Anlægget ikke — og saa er det virkningsløst.

Et andet Raad, som man giver fra militær Side, er, at man ved Giftgasangreb skal blive oppe i de øverste Etager og tætte Vinduer, Døre, Nøglehuller o. L. saa Giften ikke kan trænge ind. Men hvad hjælper det overfor de lette Gasarter, der stiger til Vejrs? Hvad hjælper det, naar Brandbomber ved den umaadelige Hede faar Ruder til at springe omkring Stedet, hvor de er faldet ned?

Men saa er der jo Gasmaskerne til hele Befolkningen. Det vil koste ca. 20 Mill. Kr. at forsyne Stor-Københavns Beboere med Gasmasker, og det hjælper alt sammen ikke det fjerneste. Bombardementet kommer om Natten, men hvor er saa Maskerne? Skal man have dem ved Haanden i Soveværelset? Selv om det er opnaaet, passer Masken ikke mere. Spæde Børn forandrer sig fra Dag til Dag, større Børn lidt langsommere, men alligevel meget. Ja selv Voksne forandrer sig. Nogle bliver tykkere, saa Masken ikke mere kan komme paa; andre bliver tyndere, saa Masken ikke mere slutter tæt. Alt skal gaa i en Fart; Giftgas kan virke i et Nu. Moderen dør, medens hun er i Færd med at give sine Børn Masker paa.

Men sæt, at alt alligevel lykkes — saa er det dog forgyves. Ved lidt Nysegas kan Fjenden bevirke, at alle maa tage Maskerne af for at komme til at nyse; og saa indaander de de dræbende Gasarter.

Selv uden Nysegas kan det blive galt. Opfinderen af Giftgassens Anvendelse, Professor Meyer, skriver herom: »De Stoffer, hvorpaa Gasmaskernes Beskyttelse beror, tilintetgør kun en bestemt Mængde af det kemiske Kampmiddel. Efter at de beskyttende Stoffer er mættet og derfor gjort uvirksomme, gaar Giftgassen ulindret gennem Maskerne«. Han fortsætter: »Vi vil (derfor) . . . se, at Gasbeskyttelsesmidlerne ikke yder en almen Beskyttelse, men kun overfor visse Stoffer... Ved hyppig Vekslen af Giftgasarterne er det altsaa muligt at ophæve Beskyttelsesmidlernes Virkning«.

Hvad det betyder, skal jeg blot belyse ved et eneste Eksempel. Det stammer fra to Læger, der har fortalt om en østrigsk Soldats Lidelser. Hans Hud var helt forbrændt af Fosfor, saa den hang i Læser og maatte trækkes af hans blodige Kød. Efter otte Dages Forløb døde han fuldstændig blaaet. Det er, hvad der venter os.

Til Giftgasarternes Odelæggelse kommer, hvad der kan antages af Ondt ved livsfarlige Bakterier, der fremkalder Tyfus, Kolera, Pest eller lignende Sygdomme. Der er store Laboratorier i Stormagtsstaterne, i hvilke der dyr-

kes saadanne Bakterier — for det gælder i Krig, siger de militære Autoriteter, om Fjendens Tilintetgørelse. Maalet helliger Midlerne, selv de mest djævelske.

Hvem skal standse Epedimierne, naar de først er brudt løs?

De fremragende Læger, der her udtalt sig beroligende om disse Spørgsmaal, synes at glemme, at Læger faar nok at bestille paa anden Maade under en Bys Bombardement, saa der ikke bliver Tid til hygiejniske Foranstaltninger.

En forbyrderisk Galskab har grebet alle Landets Militære.

Der gives intet andet virksomt Middel herimod end Gennemførelse af fuldstændig Afrustning Oprettelse af Fredstilstand mellem alle Nationer og Samarbejde til alle Menneskers fælles Bedste.

Ved Flyvemaskiner, Radio og andre Samkvemsmidler, ved fælles Sprog, Basic English, ved Siden af Modersmaale, ved fælles Mont, Maal og Vægt maa Menneskene uundgåelig føres sammen til en rationel samvirkende Enhed — hvis de ikke paa Grund af Naboskabet vælger at odelægge hverandre.

En Gang i Tiden vil Giftgas, Brandbomber, Sprænggranater og andet forbyrderisk Djævelskab blive betragtet som Vidnesbyrd om det middelalderlige Mørke, der beherskede Menneskeheden i det højt oplyste Tyvende Aarhundrede.

Krigen er en Skændsel for Menneskeheden, desto mere jo større Værdien af det rationelle Samarbejde bliver, og jo grusommere Krigsmidlerne er blevet.

Passagerliste.

Med S.S. »Tjaldur« ankom her til 14. August:

Harri Christensen, Rasmussen, Knudsen, Dr. Mathiasen, Dr. Rasmussen og Frue, Direktør Petersen og Frue, Frkn. Alice & Else Petersen, Harri Bagermester Restorff og Frue, Arnhold Jensen med Frue og Barn, Maskinmester Samuelsen, Qustgaard og Frue, L. Hedaa, M. Apol, Bernhard Arge, Fru Guttesen, E. Weishaupt, Nordberg, Frk. Ebba Joensen, Petersen, Edith Poulsen, Elli Jensen, Marie Evensen, Amalie Simonsen, M. Poulsen, Johannesen. Søster Ingeborg Hansen.

HAVNAR KOL- & CEMENTHANDIL

KUL

COKES

BRÆNDE

TLF. 208.

Lýsið í

„Føroya Social-Demokrat“!

Útgevarar: Javnaðarmannafelag.
Blaðstjóri við ábyrgd: H. M. Jacobsen.
Prentsmíðja B. Z. Jensens, Tórshavn.